

Brussel, 18 september 2023

ODE reactie op consultatie conceptnota Aansluiting met Flexibele Toegang op het Federaal Transmissienet

ODE is een grote voorstander van een systeem waarbij sneller nieuwe en/of bijkomende capaciteit aangesloten kan worden mits enige flexibiliteit, dit zowel voor injectie als afname, omdat dit de elektrificatie en decarbonisatie van de energievoorziening kan versnellen. ODE is echter van mening dat de uitwerking zoals voorgesteld in de conceptnota mogelijk niet de gewenste versnelling van de elektrificatie en de uitrol van hernieuwbare energie zal opleveren.

Algemeen principe van de conceptnota rond AmFT

ODE betwijfelt of de uitwerking zoals voorgesteld in deze conceptnota zal leiden tot de hoogste maatschappelijke meerwaarde als er rekening gehouden wordt met alle gevolgen van het voorstel. De balans zal volgens ODE negatief zijn indien alle maatschappelijke kosten in rekening genomen worden, niet enkel de rechtstreekse kosten voor de netbeheerder. De verloren inkomsten die verbonden is aan waarde van de afgeregelde hernieuwbare energieproductie, de stijgende kosten en onzekerheid voor de uitbaters van hernieuwbare energieproductie installaties die uiteindelijk zal leiden tot duurdere energie voor de consument, en de klimaat- en gezondheidseffecten van de emissies die geproduceerd worden door de productie van elektriciteit uit alternatieve (fossiele) bronnen moeten ook in rekening genomen worden volgens ODE.

Volgens ODE is het voorliggend principe ook niet in lijn met de principes betreffende de interne markt voor elektriciteit zoals die vastgelegd werden in EU Verordening 2019/943. De aansluiting met flexibele toegang dient immers om congestieproblemen te voorkomen of op te lossen. De Verordening stelt echter duidelijk dat congestieproblemen aangepakt moeten worden met marktgebaseerde oplossingen. Netcongesties dienen opgelost te worden met van transacties losstaande methoden waarbij geen keuze tussen de contracten van afzonderlijke marktdeelnemers behoeft te worden gemaakt. Dit is duidelijk niet het geval aangezien er bij contracten een aansluiting met flexibele toegang al een keuze gemaakt wordt op basis van het contract dat afgesloten werd. Procedures om transacties te beperken mogen slechts in noodsituaties toegepast worden, met name wanneer de transmissiesysteembeheerder snel moet optreden en redispatching of compensatiehandel niet mogelijk is. Verder wordt er in de Verordening gesteld dat de marktdeelnemers vergoed moeten worden als ze beperkt worden in capaciteit. In onderstaande zal er dieper ingegaan worden op de deelaspecten van het voorliggende voorstel waar volgens ODE aanpassing nodig is.

Transparantie en rapportering

Volgens ODE is het belangrijk dat er transparantie is richting de uitbaters van hernieuwbare energie-installaties. Transparantie en voorspelbaarheid is een cruciaal gegeven om producenten van hernieuwbare energie zekerheid te geven over hun investeringen. Daarom is het volgens ODE nodig voor aanvragers van een (bijkomende) aansluiting om **inzicht te krijgen in de netstudie die Elia maakt zodat duidelijk is op basis van welke assumpties de resultaten bekomen worden**. Hierin inbegrepen ook de **nettoestand waarin flexibiliteit gevraagd zal worden (N, N-1, N-2)**. ODE pleit voor een pragmatisch gebruik van het net waarbij de focus ligt op maximale benutting van de reële en actuele capaciteit. In dit kader is het belangrijk dat de uitbaters **tijdig verwittigd worden dat er mogelijks een activatie plaats zal vinden en een inschatting van de afgeregelde capaciteit maar dat er pas effectief afgeregeld wordt indien er een overschrijding van de capaciteit plaatsvindt**. Preventieve afregeling moet **maximaal vermeden worden aangezien dit mogelijk leidt tot onnodig verlies van hernieuwbare energie als de reële**

netbelasting lager uitvalt dan op voorhand voorzien.

Het voorstel om vooraf geen beslissing van de CREG te moeten vragen is volgens ODE begrijpelijk in het kader van een snelle aansluiting, maar enige vorm van controle over de situatie waarin de flexibiliteit gevraagd zal worden blijft belangrijk. De toepassing van een aansluiting met flexibele toegang moet een uitzonderlijk en tijdelijk gegeven blijven, de netbeheerder dient voldoende geïncentiveerd te blijven om de onthaalcapaciteit af te stemmen op de integratie van meer hernieuwbare energie.

Verder is het belangrijk dat er ook ex-post rapportage gebeurt naar de uitbaters die onderhevig geweest zijn aan activeringen van deze flexibiliteit in functie van congestie. Deze rapportage zou minsten moeten bevatten: reden van activering, nettoestand, duurtijd en berekend afgeregeld volume.

Verder lijkt het voor ODE belangrijk dat er naast de driemaandelijke rapportage voor de regulator ook een publiek rapport beschikbaar gesteld wordt waarin alle volumes die afgeregeld worden in functie van congestie, met inbegrip van de financiële waarde en per technologie, publiek gemaakt worden in een rapport.

Geen zekerheid over duurtijd AmFT

In het voorstel wordt vermeld dat de initiële afgesproken termijn van het flexibel karakter van de aansluiting verlengd kan worden mits akkoord van de regulator. Dit is erg problematisch aangezien de duurtijd een cruciale factor is in de rendabiliteitsberekening van een project. Deze onzekerheden zullen hernieuwbare energieprojecten tegenhouden, de kosten omhoog jagen en uiteindelijk dus de prijs voor de consument nodeloos opdrijven. De onzekerheden met betrekking tot de procurement van de onderdelen die nodig zijn voor netuitbreidingen waarvan elia aangeeft dat die problematisch wordt doet ODE vrezen dat de onzekerheid rond het tijdstip van omzetting van een AmFT naar een vaste aansluiting zonder beperkingen enkel zal toenemen. Dit vergroot volgens ODE de onzekerheid en dus de terughoudendheid van ontwikkelaars van hernieuwbare energie om deze AmFT aan te gaan waardoor het potentieel dat een zekere flexibiliteit zou bieden om sneller hernieuwbare energie aan te sluiten onvoldoende benut zal worden. Verder pleit ODE ervoor dat een AmFT na maximum 5 jaar automatisch moet resulteren in een netinvestering of een permanente aansluiting.

Gebruik van een jaargemiddelde voor het afgeregeld volume

Werken met een jaargemiddeld afgeregeld volume over de duurtijd van de flexibele toegang kan problematisch zijn voor de uitbater van een productie-installatie aangezien hierin geen enkele garantie zit voor het volume dat effectief afgeregeld kan worden in één specifiek jaar. Zo kan het jaargemiddelde over 5 jaar twee procent bedragen maar kan er dus 10% afgeregeld worden in 1 jaar en in de andere vier jaren niets. Dit is geen werkbaar systeem en kan een ernstige bedreiging vormen voor de business case van de installatie alsook de financiering bemoeilijken. Dit zal volgens ODE mogelijk een onnodige belemmering vormen voor de uitrol van hernieuwbare energie. Volgens ODE moet in het geval dat er een overschrijding is van het voorspelde percentage van het jaarlijks afgeregelde volume een bijkomende compensatie voorzien te worden voor de afgeregelde volumes.

Het gebruik van een jaargemiddeld afgeregeld volume gespreid over de jaren dat er flexibiliteit verwacht wordt ligt volgens ODE mogelijks ook niet in lijn met EU Verordening 2019/943, Artikel 13 die stelt dat er maximaal 5% van de op installatieniveau en op jaarbasis opgewekte elektriciteit mag afgeregeld worden. Er zijn in het huidige voorstel geen garanties dat deze 5% niet overschreden zal worden noch dat er enige bijkomende compensatie tegenover zal staan indien dit wel gebeurt.

Geen vergoeding voor afregeling i.f.v. congestie

Artikel 16 in EU 2019/943 en EU 2019/944 Artikel 32 vermeld dat congestieproblemen dienen aangepakt te worden met marktgebaseerde oplossingen waarvan zowel voor de marktdeelnemers als de netbeheerder efficiënte economische signalen uitgaan. Concreet ontbreekt in het voorstel een economische prikkel voor de netbeheerder om het net voldoende te dimensioneren om de geproduceerde hernieuwbare energie op te nemen en zal het huidige ontwerp leiden tot het verloren gaan van hernieuwbare energie. Aan hetzelfde artikel in EU 2019/943 lijkt verder niet voldaan aangezien in het artikel gesteld wordt dat procedures om transacties te beperken slechts toegepast mogen worden als redispatching of compensatiehandel niet mogelijk is en dat marktdeelnemers een vergoeding moeten

krijgen. In hetzelfde Artikel 16 wordt staat ook dat er een incentive moet zijn voor de netbeheerder om de efficiëntie te verbeteren en bijkomende flexibiliteit te ontwikkelen in hun net. Dit is niet het geval doordat er geen vergoeding voorzien is wanneer hernieuwbare energieproductie afgeregeld zal worden. Met dit voorstel lijkt de netbeheerder het reeds in voegen zijnde redispatchingsysteem te willen omzeilen. Dit mag volgens ODE niet de bedoeling zijn. Een activering van flexibiliteit in functie van congestie dient prioritair via redispatching te gebeuren, in uitzonderlijke gevallen en na uitputting van redispatching bids kan een activatie van een AmFT gebeuren mits deze voldoende vergoed wordt. ODE pleit in dit kader nogmaals voor een uitbreiding van iCaros naar installaties 1 – 25MW. Daarnaast lijkt er ook een discriminatie te ontstaan tussen productie aangesloten op het transmissie- dan wel distributienet aangezien in Vlaanderen de netbeheerder een vergoeding verschuldigd is aan de uitbater van de installatie bij afregeling van productie. Deze omzetting is volgens ODE, hoewel niet volledig maar in elk geval, meer gealigneerd met de geest en de letter van de Verordening.

Geen compensatie bij impact door niet-deelname aan netondersteunende diensten

In voorliggende conceptnota wordt er geen vergoeding voorzien wanneer een (hernieuwbare) elektriciteitsproductie installatie niet deel kan nemen aan netondersteunende diensten. Dit zal tot gevolg hebben dat installaties die aangesloten worden met een AmFT niet zullen deelnemen aan deze diensten. Dit is maatschappelijk onwenselijk aangezien er nood is aan grote hoeveelheden bijkomende flexibiliteit. ODE wenst erop te wijzen dat hernieuwbare energie-installaties maar in het bijzonder opslaginstallaties een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de flexibiliteitsnoden en dit potentieel gefnuikt wordt door dit voorstel. Volgens ODE moeten installaties die op dat moment geactiveerd zullen worden in het kader van netondersteunende diensten of bevoorradingszekerheid daarom vrijgesteld worden van redispatching of eventuele vergoedingen in verband met niet-deelname moeten gecompenseerd worden.

Geen korting op de nettarieven

Het feit dat er geen korting op de nettarieven gegeven wordt aan (hernieuwbare-) energieproductie-installaties die een aansluiting met flexibele toegang accepteren is niet wenselijk volgens ODE. Het lijkt bovendien op een discriminatie ten opzichte van gebruikers die dezelfde aansluiting voor afname aannemen en waarvoor een goedkoper tarief zal gelden. Volgens ODE ligt dit niet in lijn met EU Verordening 2019/943, artikel 18, punt 1 waarin wordt gesteld dat er in de tarieven rekening gehouden moet worden met de flexibiliteit die geboden wordt (die een aansluiting met flexibele toegang duidelijk biedt).

ODE is steeds bereikbaar voor overleg of bijkomende uitleg over dit en andere onderwerpen.

Contact:

Chris Celis
Chris.celis@ode.be
+32 492 258 722